

Осмятченко Володимир Олександрович*доктор економічних наук, професор**Державний університет**інформаційно-комунікаційних технологій*ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4174-2188>**Кужель Вячеслав Миколайович***кандидат економічних наук, доцент**Київський національний економічний**університет імені Вадима Гетьмана,*ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1456-5526>

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЕЛЕКТРОННОГО ПОДАННЯ

У статті досліджено сучасні підходи до цифровізації звітності підприємств та розвитку електронного подання звітних даних в умовах цифрової трансформації економіки України. Обґрунтовано необхідність переходу від розуміння електронної звітності як механічної заміни паперових документів до її розгляду як інтегрованого інформаційно-аналітичного процесу. Проаналізовано динаміку окремих показників використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України у 2021–2025 рр. Встановлено, що розвиток цифрової інфраструктури підприємств відбувається нерівномірно, а рівень базової цифрової інтенсивності залишається нижчим за стратегічні орієнтири цифрової трансформації. Визначено основні технологічні складові електронного подання звітності: ERP-системи, електронний документообіг, кваліфікований електронний підпис, хмарні технології, автоматизовану валідацію даних, інтеграцію з державними інформаційними системами та аналітичні інструменти. Запропоновано авторську модель цифровізації звітності підприємства, яка охоплює п'ять взаємопов'язаних рівнів: формування даних, інтеграцію, автоматизацію, електронне подання та аналітичне використання. Удосконалено підхід до оцінювання економічного ефекту цифровізації звітності з урахуванням економії трудових витрат, скорочення документообігу, зменшення кількості помилок, прискорення інформаційних процесів та витрат на цифрову інфраструктуру. Обґрунтовано, що подальший розвиток електронної звітності має бути спрямований на формування єдиного цифрового інформаційного середовища підприємства.

Ключові слова: цифровізація, звітність підприємств, електронна звітність, електронне подання, цифрова трансформація, ERP-система, електронний документообіг, інформаційні системи, цифрова інтенсивність, економічний ефект.

Постановка проблеми. Цифровізація економіки трансформує не лише способи здійснення господарських операцій, а й систему формування, передачі та використання інформації про діяльність підприємств. Одним із найбільш помітних напрямів цієї трансформації є перехід від паперових і частково автоматизованих процедур звітності до цифрового середовища, у якому звітні дані формуються, перевіряються, передаються та аналізуються переважно автоматизовано.

В Україні процес переходу до електронної взаємодії підприємств із державою набув системного характеру. Державна служба статистики розвиває цифрові канали звітування та спеціальний «Кабінет респондента», а нормативне регулювання передбачає електронну форму подання статистичної та фінансової звітності визначеними респондентами.

Водночас саме по собі електронне подання документа ще не означає повноцінної цифровізації звітності. Підприємство може подавати звітність електронно, але формувати її шляхом багаторазового ручного перенесення даних між різними програмними продуктами. У такому випадку змінюється форма передачі інформації, але не трансформується сам бізнес-процес.

Саме тому актуальним стає дослідження електронної звітності як складової цифрової трансформації підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика цифрової трансформації обліку, звітності та інформаційного забезпечення діяльності підприємств останніми роками набуває особливої актуальності. Наукові дослідження поступово зміщуються від розгляду окремих автоматизованих операцій до комплексного аналізу впливу цифрових технологій на формування, передачу, розкриття та використання корпоративної інформації.

Важливе місце у дослідженні цифрової трансформації обліку посідає праця Н. Домбровської, у якій розглянуто вплив цифрових технологій на ефективність та якість фінансової звітності. Автор акцентує увагу на тому, що цифрова трансформація змінює не лише технічні процедури обробки облікової інформації, а й підходи до організації діяльності підприємства. Автоматизація та використання цифрових інструментів розглядаються як чинники підвищення ефективності, якості інформації та адаптивності підприємства до змін конкурентного середовища [1].

П. Спільник, В. Забігайло та О. Забігайло досліджують сучасні тенденції цифрової трансформації бухгалтерського обліку та підкреслюють, що цифровізація змінює традиційну роль облікової інформації в системі управління підприємством. На думку авторів, використання цифрових технологій створює можливості для підвищення ефективності, прозорості та стратегічної гнучкості бізнесу, а подальша трансформація обліку пов'язана з розвитком автоматизації, хмарних технологій та інших цифрових інструментів [2].

В. Шкроміда, Н. Шкроміда та Т. Гнатюк розглядають трансформацію системи бухгалтерського обліку та звітності в умовах цифровізації бізнесу. Дослідники наголошують на необхідності адаптації традиційної системи обліково-аналітичного забезпечення до нових технологічних умов, у яких інформаційні системи стають основою формування та використання економічної інформації [3].

О. Старенька досліджує напрями розвитку цифровізації бухгалтерського обліку в Україні та визначає серед ключових технологічних напрямів автоматизацію, використання хмарних технологій, блокчейну та штучного інтелекту. Автор зазначає, що процес цифровізації українського обліку перебуває на етапі активного розвитку, а подальша трансформація потребує не лише технологічного забезпечення, а й відповідної підготовки фахівців та організаційної адаптації підприємств [4].

Н. Селіванова, В. Калабіна та Н. Мінжирян досліджують цифровізацію бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні. Автори акцентують увагу на використанні хмарних технологій, спеціалізованого програмного забезпечення та інших цифрових рішень, визначаючи серед основних результатів цифровізації оптимізацію облікових процесів, зменшення кількості помилок, підвищення прозорості та безпеки інформації [5].

Значний науковий інтерес становлять дослідження, присвячені безпосередньо цифровій корпоративній звітності. І. Трошані та Н. Роуботтом здійснили систематизацію досліджень цифрової корпоративної звітності та технологій, що забезпечують її розвиток. Особливу увагу автори приділяють XBRL, який створює можливості для підвищення доступності, точності та порівнюваності звітної інформації. Водночас дослідники наголошують, що наукові результати щодо впливу цифрової звітності залишаються фрагментарними, що формує потребу в подальшому дослідженні її наслідків для підприємств, користувачів інформації, регуляторів та інших учасників [6].

Н. Роуботтом, Дж. Локк та І. Трошані досліджують взаємозв'язок між цифровізацією та корпоративною звітністю, звертаючи увагу на проблему переведення бухгалтерської інформації у структурований цифровий формат. Автори підкреслюють, що для машинної обробки звітної інформації необхідні відповідні таксономії та метадані, однак цифровізація одночасно створює нові виклики для корпоративної звітності, зокрема щодо стандартизації та інтерпретації інформації [7].

Систематичний огляд цифрової трансформації корпоративної звітності, проведений А. Садханою та співавторами, узагальнює результати досліджень за два десятиліття та показує, що цифрові й інтелектуальні технології поступово змінюють сам процес корпоративного

звітності. Автори систематизують наукові праці за видами цифрових технологій та видами звітності й визначають перспективні напрями подальших досліджень цифрової трансформації звітних процесів [8].

Окремий напрям досліджень пов'язаний із розвитком електронного подання звітності та XBRL. І. Трошані та Н. Роуботтом зазначають, що цифрова корпоративна звітність має потенціал не лише для прискорення передачі інформації, а й для її повторного використання різними користувачами та інформаційними системами [6]. При цьому Роуботтом, Локк та Трошані звертають увагу на те, що цифровізація звітності змінює не тільки технологію підготовки звітних даних, але й організаційні принципи формування корпоративної інформації [7].

Таким чином, аналіз наукових публікацій свідчить про поступове формування нового підходу до розуміння звітності підприємств. Якщо традиційно основна увага приділялася достовірності та своєчасності сформованих звітних показників, то сучасні дослідження дедалі більше охоплюють питання автоматизації, інтеграції інформаційних систем, структурованих даних, хмарних технологій, штучного інтелекту та аналітичного використання звітної інформації [1; 2; 6; 8].

Водночас у науковій літературі недостатньо розробленим залишається питання комплексного поєднання електронного подання звітності, внутрішньої автоматизації формування даних та економічної результативності цифровізації. Значна частина досліджень зосереджується або на технологічних аспектах цифрової трансформації обліку, або на проблематиці цифрової корпоративної звітності. Недостатньо уваги приділяється формуванню цілісної моделі, у якій електронне подання звітності розглядається як складова замкнутого інформаційного циклу підприємства: від первинного формування даних до їх автоматизованої обробки, електронного подання, аналітичного використання та прийняття управлінських рішень.

Саме ця наукова проблема визначає необхідність подальшого дослідження сучасних підходів до цифровізації звітності підприємств та обґрунтування організаційно-економічних засад підвищення ефективності електронного подання звітних даних.

Мета дослідження - обґрунтування сучасних підходів до цифровізації звітності підприємств та розроблення організаційно-економічного підходу до оцінювання ефективності електронного подання звітних даних.

Для досягнення мети визначено такі завдання: проаналізувати динаміку цифровізації підприємств України; визначити технологічні компоненти електронної звітності; запропонувати авторську модель цифрового звітного процесу; систематизувати економічні ефекти та ризики цифровізації; розробити підхід до оцінювання економічної результативності електронного подання звітності..

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є системний підхід до вивчення цифровізації звітності підприємств як комплексного процесу трансформації формування, обробки, подання та використання економічної інформації. Такий підхід дає змогу розглядати електронне подання звітності не лише як технологічну заміну паперових процедур, а як складову інтегрованої інформаційної системи управління підприємством.

Для визначення сучасних тенденцій цифровізації звітності застосовано методи аналізу та синтезу, за допомогою яких систематизовано наукові підходи до електронного документообігу, автоматизації облікових процесів, цифрової трансформації бухгалтерського обліку та корпоративної звітності. Метод порівняння використано для визначення особливостей традиційного та електронного способів формування і подання звітності, а також для виявлення переваг і обмежень цифрових інструментів.

Метод структурно-функціонального аналізу застосовано для дослідження взаємозв'язків між первинними даними, інформаційними системами підприємства, обліковими процедурами, електронним формуванням звітності, її поданням до відповідних інформаційних систем та подальшим аналітичним використанням. Це дозволило сформулювати авторське бачення цифрового циклу звітності підприємства.

Для оцінювання результативності цифровізації використано метод узагальнення та

економічного аналізу, що дозволило визначити основні напрями економічного ефекту від переходу до електронного подання звітності, зокрема скорочення трудових витрат, зменшення кількості технічних помилок, прискорення інформаційних потоків, підвищення прозорості та доступності даних. Метод експертного оцінювання використано для систематизації ключових організаційних, технологічних та інформаційних ризиків цифровізації звітних процесів.

Метод моделювання застосовано для розроблення концептуальної моделі цифровізації звітності підприємства, яка поєднує етапи формування інформації, її автоматизованої обробки, контролю, електронного подання та використання результатів звітності в управлінській аналітиці. Поєднання зазначених методів забезпечило комплексність дослідження та дало змогу обґрунтувати практичні напрями підвищення ефективності електронного подання звітності підприємств.

Виклад основного матеріалу. Традиційно звітність підприємства розглядалася як завершальний етап облікового процесу. Після завершення господарських операцій інформація узагальнювалася, переносилася до відповідних форм і передавалася зовнішнім користувачам.

Цифрова модель змінює цю логіку. Звітність стає безперервним процесом формування та трансформації даних.

У сучасному підприємстві первинні господарські операції можуть автоматично потрапляти до ERP-системи, трансформуватися у бухгалтерські записи, проходити контроль, використовуватися для формування податкових і фінансових звітів та одночасно передаватися до аналітичних систем.

Отже, цифрову звітність доцільно визначати як інтегрований інформаційний процес формування, контролю, електронного подання та аналітичного використання звітних даних із застосуванням цифрових технологій.

Таке визначення принципово відрізняється від трактування електронної звітності лише як електронного файлу.

Для оцінювання середовища, у якому відбувається цифровізація звітності, доцільно використати статистику Державної служби статистики України.

Важливою інформаційною основою дослідження сучасного стану цифровізації підприємств в Україні є дані Державної служби статистики України. У межах державного статистичного спостереження «Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах» формується система показників, що характеризує рівень використання підприємствами цифрової інфраструктури, програмного забезпечення та сучасних інформаційних технологій. Зокрема, до переліку показників належать доступ і використання мережі Інтернет, наявність вебсайтів, застосування ERP-, CRM- та BI-систем, використання хмарних обчислень, проведення аналізу великих даних, застосування технологій штучного інтелекту, електронне виставлення рахунків-фактур та індекс цифрової інтенсивності.

З огляду на предмет цього дослідження особливий інтерес становлять показники, які характеризують не лише загальний рівень технологічного забезпечення підприємств, а й ступінь інтеграції цифрових інструментів у процеси формування, обробки та передачі економічної інформації. Узагальнення відповідних показників Держстату наведено в табл. 1, що дає змогу систематизувати основні технологічні передумови цифровізації звітності підприємств.

Таблиця 1.

Окремі показники використання ІКТ на підприємствах України у 2021–2025 рр., %

Показник	2021	2022	2023	2024	2025
Підприємства, що мають доступ до Інтернету	86,6	85,1	80,4*	70,75*	54,54*
Підприємства, що купують послуги хмарних обчислень	10,2	9,8	9,4*	8,9*	8,6*
Підприємства з принаймні базовим рівнем цифрової інтенсивності	—	—	—	22,2	22,8
Підприємства, що використовують ERP	—	—	—	15,2	16,7

Джерело: сформовано авторами за даними Державної служби статистики України

За даними статистичних та науково-аналітичних публікацій, сформованих на основі даних Держстату; методологічні зміни та особливості охоплення необхідно враховувати під час міжрічних порівнянь.

Наведені дані демонструють важливу особливість цифровізації українського бізнесу. З одного боку, підприємства поступово нарощують рівень використання складніших цифрових інструментів. Зокрема, частка підприємств із базовим рівнем цифрової інтенсивності зросла з 22,2% у 2024 р. до 22,8% у 2025 р., а використання ERP — з 15,2% до 16,7%. З іншого боку, загальний рівень цифрової зрілості залишається відносно низьким. Це має безпосереднє значення для цифровізації звітності, оскільки автоматизоване електронне подання найбільш ефективне тоді, коли звітні дані формуються в інтегрованій інформаційній системі.

Таким чином, ключовою проблемою є не стільки відсутність електронних каналів подання, скільки недостатня інтеграція джерел даних.

Процес цифровізації звітності підприємства доцільно розглядати як послідовний інформаційний цикл, у межах якого первинні економічні дані трансформуються у структуровану звітну інформацію, проходять внутрішній контроль та передаються в електронному форматі відповідному адресату. На відміну від традиційного підходу, за якого електронне подання часто сприймається лише як спосіб передачі вже сформованої звітності, цифровий підхід передбачає інтеграцію процедур обліку, контролю, формування, підписання, подання та подальшого використання звітної інформації.

З урахуванням технологічної послідовності формування та подання електронної звітності процес цифровізації доцільно поділити на п'ять взаємопов'язаних етапів: формування та інтеграцію даних; автоматизовану обробку і формування звітності; контроль та верифікацію показників; електронне підписання і подання; отримання підтвердження та подальше використання звітної інформації. Такий підхід відповідає практиці електронного звітування, у якій передбачені створення документа, його перевірка, підписання, надсилання та отримання інформації про результати оброблення.

Зміст і функціональне призначення кожного етапу цифровізації звітності підприємства систематизовано в табл. 2

Таблиця 2

Етапи цифровізації звітності підприємства

Етап	Зміст етапу	Основні цифрові інструменти	Очікуваний результат
Формування та інтеграція даних	Збір первинної інформації, її введення та інтеграція з обліковими й управлінськими системами	ERP, бухгалтерські системи, електронний документообіг, бази даних	Єдина інформаційна база для формування звітності
Автоматизована обробка та формування звітності	Обробка облікових даних, розрахунок показників та автоматичне формування звітних форм	ERP, облікове ПЗ, хмарні сервіси, алгоритми автоматичного розрахунку	Сформована електронна звітність у встановленому форматі
Контроль та верифікація	Перевірка повноти, логічної узгодженості та коректності показників, виявлення помилок і невідповідностей	Вбудовані контрольні алгоритми, BI, автоматизовані перевірки	Підвищення достовірності та якості звітних даних
Електронне підписання та подання	Накладання кваліфікованого електронного підпису, шифрування та передача звітності відповідному адресату	КЕП, Електронний кабінет, спеціалізовані сервіси електронної звітності	Офіційно переданий електронний звіт
Підтвердження та використання інформації	Отримання квитанцій, контроль статусу звіту, за необхідності виправлення та повторне подання, використання даних для управлінської аналітики	Електронні квитанції, інформаційні системи, BI та аналітичні платформи	Підтвердження прийняття звітності та використання даних у подальшому управлінні

Джерело: сформовано авторами

Як видно з табл. 2, цифровізація звітності не завершується моментом відправлення електронного документа. Важливою складовою цифрового циклу є отримання підтвердження його прийняття, контроль результатів оброблення та можливість оперативного виправлення виявлених невідповідностей. Зокрема, у системі електронної звітності Держстату передбачено формування першої квитанції про одержання звіту та другої квитанції за результатами його перевірки, що забезпечує документальне підтвердження проходження звітності через інформаційну систему.

Отже, запропонована п'ятиетапна модель дозволяє розглядати цифровізацію звітності як замкнутий інформаційний процес, у якому електронне подання є не окремою операцією, а завершальною ланкою інтегрованого циклу формування, контролю, передачі та використання економічної інформації.

Цифровізація звітності підприємства має не лише технологічний, а й безпосередній економічний результат, оскільки змінює структуру витрат на формування та подання звітності, скорочує тривалість окремих операцій, зменшує ризик технічних і арифметичних помилок та підвищує оперативність використання економічної інформації. Економічний ефект формується як сукупність результатів, отриманих на різних етапах цифрового циклу — від автоматизації збору та обробки даних до електронного подання й подальшого використання звітної інформації в управлінській діяльності.

Залежно від функціонального призначення цифрових технологій можна виокремити кілька взаємопов'язаних груп економічних ефектів: скорочення операційних і трудових витрат, підвищення продуктивності праці, зменшення кількості помилок та пов'язаних із ними витрат, скорочення часових витрат на підготовку і подання звітності, а також підвищення якості та оперативності інформаційного забезпечення управлінських рішень.

Взаємозв'язок між основними цифровими інструментами, напрямками їх впливу та відповідними економічними результатами систематизовано в табл. 3.

Таблиця 3

Взаємозв'язок цифрового інструменту та економічного ефекту

Цифровий інструмент	Основний напрям впливу	Економічний ефект
ERP-система	Інтеграція облікових, фінансових та управлінських даних	Скорочення дублювання операцій, зменшення трудових витрат, підвищення продуктивності
Автоматизоване формування звітності	Автоматизація розрахунку та перенесення показників у звітні форми	Скорочення часу підготовки звітності, зменшення кількості технічних помилок
Електронний документообіг	Цифрова передача та зберігання документів	Скорочення витрат на папір, друк, фізичне зберігання та передачу документів
Хмарні сервіси	Доступ до інформаційних систем і даних у режимі онлайн	Зниження витрат на підтримку локальної ІТ-інфраструктури, підвищення доступності даних
КЕП та електронне подання	Цифрове підписання і передача звітності	Скорочення часових і транзакційних витрат, прискорення взаємодії з державними органами
Автоматизований контроль даних	Перевірка логічної та арифметичної узгодженості показників	Зменшення ризику помилок, витрат на їх виправлення та повторне подання
ВІ та аналітичні системи	Оперативний аналіз звітної інформації	Підвищення якості управлінських рішень та швидкості реагування на зміни
Штучний інтелект та інтелектуальна автоматизація	Автоматизація аналізу, прогнозування та виявлення аномалій	Підвищення продуктивності аналітичної роботи та ефективності використання інформації

Джерело: сформовано авторами

Як видно з табл. 3, економічний ефект цифровізації звітності має комплексний характер і не обмежується безпосереднім скороченням витрат на підготовку та подання звітних

документів. Частина ефекту є прямою та може бути кількісно виміряна через скорочення трудових, часових і матеріальних витрат. Інша частина має опосередкований характер і проявляється у підвищенні якості інформації, зменшенні ризику помилок, прискоренні управлінських процесів та підвищенні обґрунтованості управлінських рішень.

Таким чином, оцінювання ефективності цифровізації звітності доцільно здійснювати не лише за фактом переходу підприємства на електронне подання звітності, а за сукупністю отриманих економічних результатів. Це створює основу для подальшого формування системи показників оцінювання економічної ефективності цифровізації звітних процесів.

Окреме значення має хмарна бухгалтерія. Емпіричне дослідження підприємств В'єтнаму показало взаємозв'язок цифрової трансформації, ефективності хмарного обліку, якості управлінських рішень та результативності підприємства.

Водночас цифровізація не є безкоштовною. Вона потребує інвестицій у програмне забезпечення, обладнання, кібербезпеку, навчання персоналу та технічне обслуговування.

Тому пропонується оцінювати чистий економічний ефект за формулою:

$$Ец = Ет + Ед + Еп + Ер + Еа - Вц, \text{ де:}$$

Ец — чистий економічний ефект цифровізації звітності;

Ет — економія трудових витрат;

Ед — економія витрат на документообіг;

Еп — ефект від прискорення інформаційних процесів;

Ер — ефект від зменшення ризику помилок;

Еа — ефект від підвищення якості управлінської аналітики;

Вц — витрати на впровадження та підтримку цифрової системи.

Важливим результатом дослідження є необхідність розмежування поняття «електронна звітність» і «цифрова зрілість звітності». Підприємство може подавати документи електронно, але залишатися на низькому рівні цифрової зрілості, якщо значна частина інформації переноситься вручну. Пропонується така система (табл. 4):

Таблиця 4

Рівні цифрової зрілості звітності підприємства

Рівень	Назва	Характеристика
I	Електронізація	Електронне подання без глибокої автоматизації
II	Автоматизація	Автоматичне формування окремих форм
III	Інтеграція	Єдина інформаційна система
IV	Аналітична цифровізація	BI та автоматизована аналітика
V	Інтелектуальна звітність	AI, прогнозування та проактивний контроль

Джерело: сформовано авторами

Для кількісної оцінки можна використовувати інтегральний індекс:

$$Іцз = 0,20Т + 0,20І + 0,20А + 0,20К + 0,20Д, \text{ де:}$$

Т — технологічна готовність; І — рівень інтеграції; А — автоматизація;

К — контроль якості; Д — аналітичне використання даних.

Кожен компонент оцінюється в діапазоні від 0 до 1.

Такий індекс дозволяє підприємству визначити поточний рівень цифрової зрілості та сформувати дорожню карту подальшої цифрової трансформації. Одним із перспективних напрямів розвитку цифрової звітності є перехід від електронного документа до структурованих машиночитних даних. У цьому контексті важливим є XBRL — eXtensible Business Reporting Language. На відміну від PDF-файлу, структурована звітність дає змогу програмним системам автоматично ідентифікувати окремі показники та використовувати їх у подальшій обробці. Дослідження цифрової корпоративної звітності показують, що XBRL може підвищувати доступність, точність та порівнюваність інформації.

Водночас міжнародні дослідження засвідчують, що впровадження XBRL залежить не лише від технологічних факторів, а й від організаційного середовища, регуляторних вимог та готовності підприємств.

Отже, перспективна модель української звітності має розвиватися від електронного

документа до структурованих цифрових даних. Разом із перевагами цифровізація формує нові ризики. До основних належать:

- кіберризик — можливість несанкціонованого доступу до інформації;
- технологічний ризик — залежність від програмного забезпечення та інфраструктури;
- ризик якості даних — автоматизація помилкових або неповних даних;
- кадровий ризик — недостатня цифрова компетентність персоналу;
- регуляторний ризик — необхідність оперативної адаптації систем до змін законодавства.

Особливо важливою є теза, що автоматизація не усуває помилки сама по собі. Вона може лише прискорити обробку помилкових даних. Тому принцип цифровізації має формулюватися як: «якісні дані → автоматизована обробка → контроль → звітність → аналітика». А не просто: «дані → автоматизація → звітність».

Українські підприємства здійснюють цифрову трансформацію в умовах суттєвих зовнішніх обмежень, зокрема воєнних ризиків, перебоїв електропостачання, кіберзагроз та необхідності забезпечення безперервності діяльності. У таких умовах цифрова звітність набуває додаткової функції — забезпечення стійкості бізнес-процесів.

Хмарні системи, резервне копіювання, віддалений доступ та електронний документообіг дозволяють підприємству продовжувати інформаційні процеси навіть за територіальної розосередженості працівників.

Водночас статистичні дані демонструють, що цифрова зрілість підприємств залишається нерівномірною. Держстат у сучасній системі статистичного спостереження окремо відстежує цифрову інтенсивність, ERP, хмарні технології, великі дані та штучний інтелект.

Стратегічні документи України передбачають подальше збільшення використання цифрових технологій підприємствами. Зокрема, серед орієнтирів визначено підвищення частки підприємств із базовим рівнем цифрової інтенсивності та поширення хмарних технологій, великих даних і штучного інтелекту. Це означає, що цифровізація звітності має розглядатися не ізольовано, а в контексті загального підвищення цифрової зрілості українського бізнесу.

Висновки. Цифровізація звітності підприємств є системним процесом трансформації інформаційного забезпечення діяльності підприємства, який охоплює формування даних, їх обробку, контроль, електронне подання та подальше аналітичне використання.

Проведений аналіз показав, що українська система електронної звітності вже має сформовану технологічну та нормативну основу. Водночас електронне подання документів не повинно ототожнюватися з повною цифровізацією звітного процесу. За даними Держстату та сучасних аналітичних матеріалів, у 2024–2025 рр. спостерігалось поступове зростання частки підприємств із базовим рівнем цифрової інтенсивності — з 22,2% до 22,8%, а використання ERP — з 15,2% до 16,7%. Це свідчить про поступове формування інтегрованого цифрового середовища, але одночасно підтверджує наявність значного потенціалу подальшої цифровізації.

Автором запропоновано модель цифровізації звітності, яка передбачає послідовний перехід від первинних електронних даних через ERP та автоматизований контроль до електронного подання, аналітики та управлінського рішення.

Запропоновано також п'ятирівневу модель цифрової зрілості звітності: електронізація, автоматизація, інтеграція, аналітична цифровізація та інтелектуальна звітність.

Наукова новизна запропонованого підходу полягає в поєднанні технологічного та економічного аспектів цифровізації звітності. Електронне подання розглядається не як кінцева процедура, а як частина замкнутого цифрового інформаційного циклу підприємства.

Подальший розвиток електронної звітності доцільно пов'язувати з інтеграцією ERP-систем, електронного документообігу, державних інформаційних ресурсів, ВІ-платформ, технологій XBRL та інструментів штучного інтелекту.

Перспективним напрямом подальших досліджень є емпірична перевірка запропонованого індексу цифрової зрілості та визначення статистично значущого зв'язку між рівнем цифровізації звітності, операційними витратами та економічною результативністю підприємств.

Список використаних джерел

1. Dombrovska N. Digital transformation of accounting: the impact of technologies on the efficiency and quality of financial reporting. *Economic Analysis*. 2023. Vol. 33, No. 2. P. 239–246. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.02.239>.
2. Spilnyk P., Zabiailo V., Zabiailo O. Digital transformation in accounting: trends and perspectives. *Economic Analysis*. 2024. Vol. 34, No. 2. P. 372–384. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.02.372>.
3. Shkromyda V. V., Shkromyda N. Ya., Gnatyuk T. M. Transformation of the accounting and reporting system in the conditions of business digitization. *The Actual Problems of Regional Economy Development*. 2024. Vol. 2, No. 20. P. 370–379. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.2.20.370-379>.
4. Starenka O. Directions for the development of digitalization of accounting in Ukraine. *Scientific Bulletin of the Odessa National Economic University*. 2024. № 10 (323). P. 45–55. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2024-10-323-45-55>.
5. Selivanova N., Kalabina V., Minzhyrian N. Digitalization of Accounting and Financial Reporting in Ukraine. *Economics: Time Realities*. 2024. № 4(74). P. 89–98. DOI: <https://doi.org/10.15276/ETR.04.2024.10>.
6. Troshani I., Rowbottom N. Digital corporate reporting: Research developments and implications. *Australian Accounting Review*. 2021. Vol. 31, No. 3. P. 213–232. DOI: <https://doi.org/10.1111/auar.12334>.
7. Rowbottom N., Locke J., Troshani I. When the tail wags the dog? Digitalisation and corporate reporting. *Accounting, Organizations and Society*. 2021. Vol. 92. Article 101226. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.aos.2021.101226>.
8. The digital transformation of corporate reporting – a systematic literature review and avenues for future research. *Meditari Accountancy Research*. 2021. Vol. 29, No. 5. P. 1179–1208. DOI: <https://doi.org/10.1108/MEDAR-04-2020-0870>.

References

1. Dombrovska, N. (2023). Digital transformation of accounting: The impact of technologies on the efficiency and quality of financial reporting. *Economic Analysis*, 33(2), 239–246. <https://doi.org/10.35774/econa2023.02.239>.
2. Spilnyk, P., Zabiailo, V., & Zabiailo, O. (2024). Digital transformation in accounting: Trends and perspectives. *Economic Analysis*, 34(2), 372–384. <https://doi.org/10.35774/econa2024.02.372>.
3. Shkromyda, V. V., Shkromyda, N. Ya., & Gnatyuk, T. M. (2024). Transformation of the accounting and reporting system in the conditions of business digitization. *The Actual Problems of Regional Economy Development*, 2(20), 370–379. <https://doi.org/10.15330/apred.2.20.370-379>.
4. Starenka, O. (2024). Directions for the development of digitalization of accounting in Ukraine. *Scientific Bulletin of the Odessa National Economic University*, (10 [323]), 45–55. <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2024-10-323-45-55>.
5. Selivanova, N., Kalabina, V., & Minzhyrian, N. (2024). Digitalization of accounting and financial reporting in Ukraine. *Economics: Time Realities*, (4 [74]), 89–98. <https://doi.org/10.15276/ETR.04.2024.10>.
6. Troshani, I., & Rowbottom, N. (2021). Digital corporate reporting: Research developments and implications. *Australian Accounting Review*, 31(3), 213–232. <https://doi.org/10.1111/auar.12334>.
7. Rowbottom, N., Locke, J., & Troshani, I. (2021). When the tail wags the dog? Digitalisation and corporate reporting. *Accounting, Organizations and Society*, 92, Article 101226. <https://doi.org/10.1016/j.aos.2021.101226>.
8. The digital transformation of corporate reporting – a systematic literature review and avenues for future research. (2021). *Meditari Accountancy Research*, 29(5), 1179–1208. <https://doi.org/10.1108/MEDAR-04-2020-0870>.

VOLODYMYR OSMYATCHENKO, VYACHESLAV KUZHEL. DIGITALIZATION OF CORPORATE REPORTING: MODERN APPROACHES TO ELECTRONIC SUBMISSION. *The digital transformation of business processes is fundamentally changing approaches to the formation, processing, submission and use of enterprise reporting. Under these conditions, electronic reporting should be considered not merely as a technological alternative to paper-based document submission, but as an integral component of the enterprise information management system. The relevance of the study is determined by the need to identify the organizational, technological and economic prerequisites for the effective digitalization of reporting processes and to substantiate approaches to improving the efficiency of electronic reporting.*

The purpose of the article is to substantiate modern approaches to the digitalization of enterprise reporting and to develop a conceptual framework for organizing the electronic submission of reporting information as an integrated component of the enterprise digital information cycle. The methodological basis of the research is formed by a systematic approach to the study of digital reporting processes. The methods of analysis and synthesis, comparison, structural and functional analysis, economic analysis, generalization, expert assessment and modeling are applied. The information basis of the study includes scientific publications on accounting and corporate reporting digitalization, official statistical information on the use of information and communication technologies by enterprises, and regulatory and methodological materials concerning electronic reporting.

The study systematizes the main technological prerequisites for the digitalization of enterprise reporting, including the use of ERP systems, electronic document management, cloud technologies, business intelligence tools, automated data verification, qualified electronic signatures and electronic reporting platforms. The reporting digitalization process is structured into five interconnected stages: data formation and integration; automated processing and reporting generation; control and verification of reporting indicators; electronic signing and submission; confirmation of reporting acceptance and subsequent analytical use of reporting information. The relationship between digital tools and economic effects is substantiated. It is established that the economic results of reporting digitalization include reduction of labor and transaction costs, shortening of reporting preparation time, reduction of technical and arithmetic errors, improvement of information quality, acceleration of information exchange and enhancement of the efficiency of managerial decision-making.

The scientific novelty of the research lies in the development of a conceptual approach to considering electronic reporting as a component of a closed digital information cycle of an enterprise rather than as an isolated reporting operation. The proposed approach makes it possible to integrate accounting information, internal control, electronic document flow, reporting submission and analytical processing within a unified digital environment.

The practical significance of the obtained results consists in the possibility of applying the proposed approach by enterprises when developing digital transformation programs, selecting information technologies, optimizing reporting procedures and evaluating the economic effects of digitalization. Further research should focus on developing quantitative indicators for assessing the economic efficiency and digital maturity of enterprise reporting systems.

Keywords: digitalization, enterprise reporting, electronic reporting, digital transformation, accounting information, ERP systems, electronic document management, digital technologies, economic efficiency, management information.

Надійшла до редакції: 04.09.2026

Прийнято до друку: 18.09.2026

Опубліковано: 30.09.2026

© 2026 Осмятченко В.О., Кушель В.М.

Цей матеріал ліцензовано за умовами CC BY 4.0. <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>